

Brytpunkt: Ghouta?

En idéanalys av USA och Rysslands argumentation före och
efter kemvapenattacken i syriska Ghouta 2013

Abstract

The following paper examines the arguments of two leading actors: USA and Russia with regards to military intervention in Syria before and after the chemical weapons attack in the Damascus suburb Ghouta on August 21st, 2013. The purpose of the study is to identify if and in what ways the arguments changed after the attack and to identify which ideas regarding sovereignty dominated the actors' argumentation. Statements from state officials are being analyzed and related to the traditional, realistic principle of *Sovereignty* on the one hand and the cosmopolitan *Responsibility to Protect* on the other.

The study shows that before the chemical weapons attack both actors, who at that point were against a military intervention, primarily made arguments in terms of traditional state sovereignty. USA then switched positions after the attack, claiming cosmopolitan responsibilities and advocated military action for the sake of humanity. Russia maintained its position and continuously made realistic arguments as to how an intervention would violate international law and being counter-productive thus making things worse for the Syrian people.

Key words: Sovereignty, Responsibility to Protect, Syria, Chemical Weapons, Cosmopolitanism, Realism, Russia, USA, intervention
Antal ord: 10090

Innehållsförteckning

1	Inledning	3
1.1	Syfte och frågeställning.....	3
1.2	Avgränsning	4
1.3	Disposition	5
2	Metodkapitel	6
2.1	Beskrivande Idéanalys.....	6
2.2	Validitet, reliabilitet och utgångspunkter	7
2.3	Material	8
3	Teori	9
3.1	Suveränitetsprincipen	10
3.2	Responsibility to Protect	12
3.3	Suveränitetsprincipen som dimension.....	14
3.4	Responsibility to Protect som dimension	15
4	Analys	16
4.1	Före kemvapenattacken	16
4.1.1	USA 4 februari 2012	16
4.1.2	USA 6 mars 2012	17
4.1.3	USA 20 augusti 2012	19
4.1.4	Ryssland 20 juni 2012	20
4.1.5	Ryssland 16 juni 2013	21
4.1.6	Ryssland och USA 8 maj 2013	22
4.2	Efter kemvapenattacken	23
4.2.1	USA 26 augusti 2013	23
4.2.2	USA 31 augusti 2013	24
4.2.3	USA 10 september 2013	26
4.2.4	Ryssland 26 augusti 2013.....	27
4.2.5	Ryssland 10 september 2013.....	29
4.2.6	Ryssland 11 september 2013.....	30
5	Slutsatser	32
6	Referenser	34

1 Inledning

“...a red line for us is we start seeing a whole bunch of chemical weapons moving around or being utilized. That would change my calculus. That would change my equation.” (Obama 2012:08:20)

Kemiska vapen förekommer i många olika former och användes redan under första världskriget. *Konventionen om förbud mot kemiska vapen* trädde i kraft i april 1997 och sedan dess har cirka 80% av världens kemiska vapenarsenal förstörts. (FN-förbundet) Nu senast har frågan åter aktualiserats i form av den anklagelse mot den syriska regimen gällande en kemisk attack som påstås ha bragt över 1000 människor om livet i Damaskusförorten Ghouta den 21 augusti 2013. Strax efter att FN-representanter fått tillträde till den påstådda brottsplatsen stod det klart att saringas använts för att döda dessa människor. (United Nations 1)

Vad som i denna studie kommer behandlas är två framträdande utländska aktörers inställning till ett militärt ingripande mot den syriska regimen före respektive efter det stod klart att kemiska vapen använts i Ghouta. De utvalda aktörerna är USA och Ryssland, vars argument kommer analyseras med syfte att urskilja vilka idéer som ligger dem till grund.

1.1 Syfte och frågeställning

Syftet med uppsatsen är att genom en idéanalys bringa klarhet i vilka idéer man grundar sina argument på då man talar för eller emot militärt ingripande mot den syriska regimen, samt om det hos aktörerna i fråga skedde någon förändring i inställningen till intervention efter uppdagandet om kemvapenattacken i Ghouta. Idén till studien har sin bakgrund i president Barack Obamas uttalande, som citeras ovan, i augusti 2012 om att kemiska vapen utgör en *”red line”*, samt det faktum att man ännu inte vidtagit militära åtgärder mot Assad-regimen. (Obama 2012:08:20)

För att skapa principiell förståelse för aktörernas argumentation före- och efter den

kemiska attacken i Ghouta har två teorier som innehåller idéer om staters suveränitet valts ut och skall utgöra idéanalysens dimensioner. Den första är den klassiska *suveränitetsprincipen* som ligger till grund för FN-stadgan och sedan den Westfaliska freden utgjort stommen i det internationella nationalstatssystemet. (Nye 2011, s. 78, 79) Den andra suveränitetsdiskursen är Responsibility to Protect – skyldigheten att skydda – som enligt slutdeklarationen från FN-toppmötet 2005 innebär att världssamfundet, genom FN har skyldighet att använda diplomatiska, humanitära och andra fredliga medel för att skydda befolkningar mot folkmord, krigsförbrytelser, etnisk rensning och brott mot mänskligheten. (Aggestam – Höglund 2012, s. 37) Uppsatsens frågeställning lyder som följer:

Hur förändrades USA och Rysslands inställning till militärt ingripande i Syrien efter attacken med kemiska vapen i Ghouta den 21 augusti 2013?

Hur kan aktörernas idéer och argumentation förstås i relation till Responsibility to Protect respektive Suveränitetsprincipen?

1.2 Avgränsning

Under processen av materialurval tittade jag på USA och Rysslands uttalanden med start då oroligheterna utbröt i Syrien 2011. Då dessa uttalanden kom att behandla eventuella militära åtgärder först med start år 2012 tar det empiriska materialet tidsmässigt avstamp då. Då konflikten fortfarande inte är över sätter jag inget slutdatum för materialet, men kan konstatera att uttalanden relevanta för min studie främst gjorts under år 2012 och 2013.

Vad gäller aktörer sker avgränsningen vid Assad-regimen som objektet gentemot vilket ett eventuellt militärt ingripande argumenteras för respektive emot. USA och Ryssland har valts ut eftersom att de båda är stormakter som varit tongivande i diskussionerna kring hur utomstående aktörer skall agera i frågan. Eftersom att utrymme saknas för att ta med samtliga aktörer som uttalat sig i frågan, samt att FN, den enda tänkbara legitima aktören som hade fungerat som

representant för världssamfundet, p.g.a. vetorätten i Säkerhetsrådet styrs mycket av USA och Ryssland, har jag valt att endast fokusera på dessa två stormakter.

1.3 Disposition

Nästföljande avdelning behandlar de metodologiska avväganden som gjorts samt presenterar den metod som använts. Vidare klagörs också viktiga utgångspunkter, samt hur studien ska uppfylla kraven på reliabilitet och validitet, och slutligen motiveras materialvalet. Därefter presenteras studiens teoretiska ramverk som sedan förklaras och slutligen operationaliseras. De begrepp och idéer som i det avsnittet identifieras och operationaliseras fungerar sedan som en måttstock i analysen av det empiriska materialet och gör de två teoretiska suveränitetsuppfattningarna mätbara. Nästa avdelning innehåller uppsatsens analysdel där teori möter empiri och idéanalysen genomförs. Uppsatsen avslutas sedan med ett antal slutsatser som dragits utifrån analysen.

2 Metodkapitel

2.1 Beskrivande Idéanalys

För att studera den argumentation som fördes för respektive emot militär intervention före och efter kemvapenattacken i Ghouta används en beskrivande idéanalys, vars syfte är att beskriva den politiska argumentationen och därmed säga någonting om dess innebörd som inte är självklart. (Beckman 2005, s. 50, 51) Materialet kommer att med viss systematik sorteras på ett sätt som inte omedelbart eller konkret går att utläsa i materialet själv, vilket gör beskrivningen till en relevant forskningsuppgift. (Beckman 2005, s. 49) Detta sker i första hand i form av att det utvalda uttalanden sätts i förhållande till de två teoretiska dimensionerna *suveränitetsprincipen* och *Responsibility to Protect*. Mättskalan som används omfattar alltså två olika uppfattningar om staters suveränitet. Kriterier ställs upp för de två olika teoribildningarna vilket möjliggör utläsandet av vilken av dem de olika argumenten bäst stämmer överens med. (Beckman 2005, s. 51)

Vad som gör just Suveränitetsprincipen och R2P till lämpliga dimensioner i sammanhanget är att de till största delen är ömsesidigt uteslutande. (Beckman 2005, s. 26) De härstammar från två vitt skilda teoretiska perspektiv, vilket placerar dem långt ifrån varandra på mättskalan av olika suveränitetsuppfattningar. Ett argument som bottnar i den realistiska suveränitetsprincipen innehåller troligtvis inte kosmopolitiska drag som går att relatera till R2P och vice versa.

Då jag ämnar studera detta fall av argumentation ingående utan hänsyn till liknande händelser kommer forskningsdesignen vara utformad som en kvalitativ fallstudie. Genom denna typ av forskningsdesign ges möjlighet till fördjupning och inblick i förhållanden som vid första anblick ter sig oklara. (Olsson – Sörensen 2011, s. 142, 143)

Ett alternativ skulle vara att göra en kvantitativ undersökning av ett större material och att med hjälp av en begreppsanalys söka utläsa mönster i ett större

antal uttalanden. (Beckman 2005, s. 42, 43) Då syftet med undersökningen är att spåra vilken typ av idéer som ligger till grund för argumenten, och utrymmet är förhållandevis begränsat, har jag emellertid valt att utföra en mer djupgående kvalitativ fallstudie.

2.2 Validitet, reliabilitet och utgångspunkter

För att uppnå *validitet* kommer jag att sträva efter att inte gå in på användandet av kemiska vapen i sig, utan de utomstående aktörernas reaktioner på detta. Eftersom att argumentation är ett begrepp som inte beskriver fakta jag som forskare kan iaktta och bedöma helt utan förförståelse ämnar jag här redogöra tydligt för en del utgångspunkter som är väsentliga för uppsatsens utförande och resultat (Bergström – Boréus 2012, s. 41 - 42) (Bjereld 2009, s. 112).

En av dessa är att uppsatsen utgår ifrån att kemvapenattacken ägde rum, vilket den slutgiltiga rapporten från den FN-ledda vapeninspektionen fastställer. (United Nations 1) Däremot har jag valt att inte ta ställning till vem som utfört eller gett order för attacken eftersom att FN-rapporten inte uttalar sig kring det samt att de aktörer jag ämnar undersöka har vitt skilda uppfattningar i den frågan. Jag har inte heller utrymme för en självständig analys av bevismaterialet som finns att tillgå, och ett ställningstagande i frågan är inte relevant för uppsatsens resultat.

Någon kritisk granskning av de argument som förts görs inte heller då syftet är beskrivande och en sådan därför skulle minska uppsatsens validitet.

För att *reliabiliteten* i idéanalysen ska vara god krävs en tydlig redovisning för hur tolkningsprocessen gått till och därför underbyggs mina tolkningar av de politiska uttalandena med citat och ett tydligt sammanhang. (Bergström – Boréus 2012, s. 42, 43) (Bjereld 2009, s. 115, 116) Citaten, som alla är hämtade från regeringarnas originalhemsidor, har inte översatts utan återges i det språk de publicerats på, även detta av reliabilitetsskäl. De ryska representanternas uttalanden har emellertid i några av fallen ursprungligen yttrats på ryska, men sedan transkriberats innan de publicerats på hemsidan vilket gör dess innehåll tillförlitligt.

De två dimensionernas kriterier redovisas även de tydligt för att visa vad det är

jag letar efter i de olika argumenten. Dessa kriterier samt operationalisering av centrala begrepp och idékomplex finnes i slutet av teorikapitlet och kommer att vara vägledande genom uppsatsens analysdel.

2.3 Material

Det empiriska materialet är i huvudsak hämtat från primärkällor i form av dokument och transkriberade tal på regeringarnas respektive hemsidor. Eftersom att diplomati, dialoger och förhandlingar stater emellan numera ofta sker genom statstjänstemän och ofta i det absoluta toppskiktet är tal och utlåtanden från presidenter och högt uppsatta ministrar av högsta intresse då attityder och argument undersöks. (Berridge 2010, s. 253, 254)

Tidsavgränsningen för uppsatsen spänner som ovan nämnt över närmare tre år. Naturligtvis finns det i denna uppsats inte utrymme för aktörernas samtliga uttalanden i Syrienfrågan under denna tidsperiod. Ett noggrant urval har därför gjorts där ett stort material skalats ner och utmynnat i en mer överskådlig mängd uttalanden. Ett fåtal uttalanden med tydliga argument eller annat relevant innehåll har med omsorg valts ut på ett abduktivt sätt, där forskningsfråga och teoriansknytning hela tiden funnits i åtanke för att på bästa sätt kunna spåra om och i så fall hur de två dimensionerna tar sig uttryck i de olika aktörernas argumentation. Det abduktiva arbetssättet innebär i sammanhanget att teori och empiri fått samspela under arbetets gång. (Teorell – Svensson 2007, s. 51, 52)

För att få fördjupad kunskap inom de teoretiska ramverken och principiell förståelse för det empiriska materialet, har sekundärkällor använts som ett komplement.

3 Teori

Min teoridel utgörs av två inflytelserika idébildningar kring suveränitet. Den första är den realistiska *suveränitetsprincipen* som ligger till grund för FN-stadgan och den statscentrerade världsordning som varit dominerande de senaste århundradena. Den andra utgörs av ett nyare mer kosmopolitiskt förhållningssätt till suveränitet och stater, nämligen *Responsibility to Protect* (även *R2P* och *skyldigheten att skydda*). De båda perspektiven skiljer sig fundamentalt åt vad gäller dess sätt att betrakta såväl staters som världssamfundets rättigheter respektive skyldigheter. Deras olikheter gör dem till lämpliga dimensioner i min idéanalys då de kan fungera som ömsesidigt uteslutande (Beckman 2005, s. 26)

Suveränitetsprincipen och Responsibility to Protect har de senaste årtiondena diskuterats flitigt i olika sammanhang, både i relation till varandra och inbördes. Det råder delade meningar om hur man bör tolka och inte minst praktisera de båda teorierna. Eftersom att det rör sig om idéer som under lång tid och av många olika aktörer vuxit fram och utvecklats krävs en subjektiv bedömning av vad som skall inbegripas i begreppen i den här studien. Nedan specificeras därför de båda teorierna utifrån hur de sedan används i analysen.

Jag har valt att främst utgå ifrån de teoribildningar som legat till grund för de av FN antagna stadgar och principer som behandlar suveränitet. När det gäller den realistiska suveränitetsprincipen är det alltså det suveränitetsbegrepp man relaterar till i FN-stadgans artikel 2(1) och 2(4). Även rätten till självförsvar som uttrycks i artikel 51 i FN-stadgan inbegrips i samma suveränitetsbegrepp. (United Nations 1945)

Responsibility to Protect utgör inte en del av stadgan, men antogs enhälligt vid *United Nations World Leaders Summit 2005*, efter att flertalet diskussioner förts samt dokument publicerats inom organisationen efter myntandet av begreppet 2001. (International Coalition for the Responsibility to Protect) Den teoribildning som till sist utmynnat i antagandet av principen 2005 är vad som kommer att behandlas i denna uppsats.

Teorikapitlets avslutande del utgörs av en konkretisering av hur respektive teori kommer att användas för att tolka och analysera det empiriska materialet. För att på bästa sätt operationalisera teorierna och göra dem mätbara urskiljs ett antal centrala begrepp och idéer.

3.1 Suveränitetsprincipen

Det trettioåriga kriget som utspelade sig i Europa under 1600-talet avslutades med den så kallade Westfaliska freden. Denna uppsättning av fredsavtal satte inte bara punkt för ett blodigt krig utan befäste och auktoriserade även ett anarkiskt system bestående av stater samt skapade en intern konsolidering av dessa staters medlemmar. Detta gjordes genom att en juridisk grund för Europas territoriella säregenheter lades samt att maktförhållanden mellan överordnade och underordnade avgränsades. (Nye 2011, s. 78, 79)

Suveränitetsprincipen är alltså en realistisk idé där staten står i centrum. Den westfaliska världsordningen som slår vakt om just staters suveränitet har sedan trettioåriga krigets slut stått orubbad och europeiska stater förde med undantag för Napoleonkrigen inte krig i syfte att skriva om spelets grundläggande regler. (Nye 2011, s. 79) Efter Napoleons försök att skapa en fransk hegemoni i Europa misslyckades återställdes den Westfaliska världsordningen återigen. (Nye 2011, s. 88)

Under Kalla Kriget var realismen och den statscentrerade suveränitetsprincipen fortsatt stark då ett maktspel utspelade sig mellan stormakterna i öst och väst (Nye 2011, s. 156) Trots att detta perspektiv rörande internationella relationer på senare tid genom globaliseringen, ökad interdependens och konflikters förändrade natur ifrågasatts har det genom historien varit det dominerande sättet att tänka kring världspolitik. (Nye 2011, s. 78)

Suveränitet betyder enligt Barry Buzan enkelt uttryckt *self-governance* och är den avgörande egenskap som avgränsar stater från alla andra sociala enheter. Suveräniteten kräver förnekandet av någon annan högre politisk auktoritet, och därmed bekräftandet av det anarkiska systemet, samt att staten gör anspråk på den högsta beslutsfattande auktoriteten över sitt territorium och sina medborgare.

Suveränitetsanspråket är således vad som gör staten till den högsta formen av mänskligt kollektiv och förklarar dess centralitet för politisk analys. (Buzan 2007, s. 72)

Ovan nämnda westfaliska världsordning är vad man i de flesta fall refererar till när man idag talar om idén om suveränitet. (Johnson 2014, s. 6) Idén kan spåras tillbaka till Hugo Grotius inflytelserika *On the Laws of War and Peace* från 1625. I centrum för denna uppfattning om suveränitet står ett specifikt nationellt territorium bebott av ett specifikt folk med en specifik historia som tar sig uttryck i deras vardagliga levandsmönster samt lagar, normer och institutioner. Befolkningen i denna entitet har rätt att försvara allt detta mot varje utmaning och hot det ställs inför. De två mest framträdande karaktärsdragen inneboende i denna uppfattning är definitionen av suveränitet som ett territorium som kan försvaras, och att folket har en fundamental rättighet till självförsvar, vilken de i sin tur inom det politiska samhället delegerar till sina makthavare. (Johnson 2014, s. 6)

Allt detta återfinns idag i artikel 2(1), 2(4) och 51 i FN-stadgan. Artikel 2(1) fastställer att: *"The Organization is based on the principle of the sovereign equality of all its members"*. (United Nations 1945)

Artikel 2(4) är vad som brukar kallas våldsförbudet och lyder: *"All members shall refrain in their international relations from the threat or use of force against the territorial integrity or political independence of any state or in any other manner inconsistent with the Purposes of the United Nations"*. (United Nations 1945)

Artikel 51 fastlägger rätten till självförsvar som Hugo Grotius menar är en av de grundläggande principerna suveräniteten: *"Nothing in the present Charter shall impair the inherent right of individual or collective self-defence if an armed attack occurs against a Member of the United Nations, until the Security Council has taken measures necessary to maintain international peace and security. Measures taken by Members in the exercise of this right of self-defence shall be immediately reported to the Security Council and shall not in any way affect the authority and responsibility of the Security Council under the present Charter to take at any time such action as it deems necessary in order to maintain or restore international peace and security"*. (United Nations 1945)

3.2 Responsibility to Protect

Teoribildningen som numera går under namnet *Responsibility to protect* fick ordentlig fart under mitten av nittiotalet efter de katastrofala händelseförloppen i Rwanda 1994, då omvärlden stod handfallen och ingrep först efter att ett av världshistoriens blodigaste folkmord redan ägt rum. (Byers 2005, s. 104)

Responsibility to Protect är att betrakta som en kosmopolitisk idébildning då den är formulerad med utgångspunkt i och fokus på det globala snarare än en enskild stat, ett samhälle eller en plats. Det är alltså en allmängiltig norm som inte är begränsad till subjektiva, sociala eller kulturella värden och utgår från ett antagande om att det finns universella, gränsöverskridande värden som delas av hela mänskligheten. (Aggestam – Höglund 2012, s. 39)

Kosmopolitanismen kan spåras tillbaka till Immanuel Kants idéer om att den största ondskan som påverkar civiliserade nationer förorsakas av krig, och då inte så mycket av faktiska krig i dåtid eller nutid, som av eviga och ständigt ökande förberedelser för krig. Enligt Kant skulle en av lösningarna på detta problem vara ett förbund av medborgare som skulle forma ett moraliskt samhälle, en pacifistisk federation i vilken man gjorde avkall på krig som ett politiskt medel. På samma sätt söker kosmopolitiskt fredsbyggande öppna nya politiska utrymmen i vilka medborgare från olika delar av världen kan tackla de transnationella källorna till våldsam konflikt. (Ramsbotham 2011, s. 266)

I december år 2001 publicerade *International Commission on Intervention and State Sovereignty (ICISS)*, en kommission ledd av den australiensiska f.d. politikern Gareth Evans samt den algeriske diplomaten Mohamed Sahnoun, en rapport där begreppet Responsibility to Protect (R2P) lanserades. I rapporten, och den året därpå följande artikeln i tidskriften *Foreign Affairs* argumenteras det för att det pågår ett skifte inom sättet att tänka kring suveränitetens grundmening; en förskjutning från *kontroll* till *ansvar* eller *skyldighet*. (Evans – Sahnoun, 2002) Den klassiska westfaliska världsordningen har enligt rapporten på senare år utmanats av det växande inflytandet av normer om mänskliga rättigheter och mänsklig säkerhet. Detta har bidragit till en förflyttning från en internationell kultur präglad av idéer om suverän straffrihet till en där nationell och internationell ansvarsskyldighet fått allt större betydelse. Statens säkerhet är

numera inte det enda som spelar någon roll, utan beskyddandet av människor från hot mot deras liv, levebröd eller värdighet har fått större fokus. (Evans – Sahnoun, 2002)

Sedan ICISS-rapporten publicerades har konceptet R2P diskuterats av flertalet erkända diplomater, politiker och organisationer på den internationella arenan. Kofi Annan startade år 2003 under sin tid som FN:s generalsekreterare en ”*High Level Panel on Threats, Challenges and Change*” som året därpå släppte en rapport med rekommendationer som inkluderade anammandet av en internationell skyldighet att skydda befolkningar från allvarliga hot. (United Nations 2) Därefter publicerade Annan sin egen rapport ”*In larger freedom: towards development, security and human rights for all*” som även den innehåller uppmaningar till världens regeringar att omsluta R2P-konceptet. (United Nations 3)

Under *2005 United Nations World Leaders Summit* samlades världens ledare och debatterade omfattande reformer av FN:s mänskliga rättighetssystem. Mötet utmynnade i ett historiskt antagande av Responsibility to Protect, vilket deklarerades i toppmötets slutgiltiga rapporters 138:e och 139:e paragraf. (United Nations 4, s. 30) I paragraferna klargörs att varje individuell stat har den huvudsakliga skyldigheten att skydda sin befolkning från folkmord, krigsbrott, brott mot mänskligheten och etnisk rensning och är även skyldig att förebygga dessa brott. Det internationella samfundet ska i sin tur uppmuntra och hjälpa stater att utöva denna skyldighet. Vidare har det internationella samfundet också skyldighet att med lämpliga diplomatiska, humanitära och andra fredliga metoder hjälpa till att skydda befolkningar som hotas av dessa brott. När en stat misslyckas med sina skyldigheter att skydda och fredliga medel är otillräckliga skall det internationella samfundet ta till kraftfullare metoder, vilka inkluderar kollektivt användande av våld auktoriserat av Säkerhetsrådet under kapitel VII. (United Nations 4)

Ett antal vägledande principer för Responsibility to Protect har under dess framväxt formulerats. Aggestam och Höglund delar in dem i fyra olika punkter:

- a) *Rättfärdig orsak: risk för etnisk rensning eller folkmord*
- b) *Försiktighetsprinciper: militärt agerande sista utvägen och i proportion till det som ska uppnås*

c) *Legitim auktoritet: FN:s säkerhetsråd men även enskilda stater i akuta situationer.*

d) *Operativa principer: tydligt mandat baserat på folkrätten, tillgång till resurser och koordinering med humanitära organisationer*

(Aggestam – Höglund 2012, s. 37)

3.3 Suveränitetsprincipen som dimension

Suveränitetsprincipens tydligt realistiska koppling och ursprung är avgörande för hur den används i analysen av det argumenterande materialet. Inom detta teoretiska angreppssätt är staten central och man talar mycket om det anarkiska systemet, som alltså utgår ifrån att staten inte bara central utan den högsta formen av auktoritet och makt och säkerhet är dess primära mål. (Aggestam – Höglund 2012, s. 85) Därför är betoning på den suveräna, självständiga statens säkerhet, makt, betydelse, integritet och suveränitet någonting som kännetecknar ett realistiskt tankesätt. Eftersom att FN-stadgan och internationell lag till stor del grundas på suveränitetsprincipen kan hänvisningar till dessa i materialet antas ha sin grund i idéer som tar suveräniteten i försvar. Dock innehåller FN-stadgan även undantag till suveränitetsprincipen i form av Säkerhetsrådets rätt att besluta om intervention under stadgans sjunde kapitel. (United Nations 1945) Då denna del av stadgan utgör ett undantag till suveränitetsprincipen, och kan användas för att komma runt den, kan hänvisningar till kapitel VII följaktligen inte relateras till suveränitetsprincipen som sådan. Vidare är argument som anspelar på bevarandet av status quo, d.v.s. det anarkiska systemet bestående av westfaliska stater, tydliga tecken på realistiska idéer om suveräniteten. Att man förnekar en högre auktoritet och betonar varje stats rätt att fatta beslut som rör deras territorium och befolkning är också i enlighet med suveränitetsprincipen. (Aggestam – Höglund 2012, s. 85) (Nye 2011, s. 79) Till detta perspektiv hör slutligen även argument som betonar ett specifikt folks historia, normer och vardagliga levnadssätt. (Johnson 2014, s. 6)

3.4 Responsibility to Protect som dimension

Idéer som kan sammankopplas med R2P och dess kosmopolitiska grundtankar är också identifierbara med hjälp av begrepp centrala för denna typ av åskådning. Här betonar man gärna mänskliga rättigheter, och framhåller inte staten som överordnad övriga aktörer. (Aggestam – Höglund 2012, s. 37) Man tar utgångspunkt i att det finns universella, gränsöverskridande värden som delas av hela mänskligheten och pratar därför mer om individers än staters säkerhet. Talar man om staten är det snarare i termer av dess ansvar än dess kontroll, makt och rättigheter. (Aggestam – Höglund 2012, s. 39, 236, 237) (Evans – Sahnoun, 2002). Enligt R2P förflyttas ansvaret för ett folk från staten till det internationella samfundet i de fall staten i fråga är oförmögen eller ovillig att skydda sin befolkning. Man talar därför om världssamfundets kollektiva ansvar. (Aggestam – Höglund 2012, s. 37) I världssamfundet eller det internationella samfundet inkluderas utöver världens stater även icke-statliga aktörer. (Ramsbotham 2011, s. 269) I enlighet med Kants kosmopolitiska tankar kan även betoning på moral och mänsklighetens gemenskap härledas till R2P. (Ramsbotham 2011, s. 266) Att man framhåller den civila människan och mänskligheten kan även det betraktas som tecken på ett kosmopolitiskt förhållningssätt.

4 Analys

Nedan följer en redogörelse för och analys av de uttalanden som valts ut som ämne för studien. De centrala argumenten i varje uttalande återges i korthet varpå de analyseras och med hjälp av det teoretiska ramverket urskiljs vilka idéer som verkar vara styrande. Analysen av det empiriska materialet är indelad i två delar: före respektive efter kemvapenattacken i Ghouta. Inom de två delarna redogörs aktörernas uttalanden för var för sig, först USA:s och sedan Rysslands. Det sista uttalandet i ”före”-avsnittet är ett gemensamt yttrande från USA och Ryssland.

4.1 Före kemvapenattacken

4.1.1 USA 4 februari 2012

USA:s dåvarande utrikesminister Hilary Clinton talar vid 2012 års Munich Security Conference, ett årligt återkommande oberoende forum för fredlig konfliktlösning, internationellt samarbete och dialog angående dagens och framtidens säkerhetsutmaningar. (Munich Security Conference) (Clinton 2012:02:04) Hon inleder sitt anförande med att prata om de våldsamheter som vid tillfället utspelar sig i staden Homs och i andra delar av Syrien. Hon säger att det internationella samfundet måste sända Assad ett tydligt meddelande och upprepar vad president Obama sagt tidigare samma dag om att man är skyldiga offren för våldet att agera för den mänskliga värdighetens skull.

Hon fortsätter sedan att förespråka vikten av antagandet av det utkast till FN-resolution som lagts fram som ger stöd åt en syrisk-ledd transitionsprocess och fördömer våldet. Hon understryker att det syriska folket räknar med att säkerhetsrådet agerar och att den aktuella resolutionen utgör en tydlig väg mot att stoppa våldet, skydda civila och mänskliga rättigheter, samt få till stånd en politisk, demokratisk övergång.

Anförandet avslutas med att journalister ges möjlighet att ställa frågor till utrikesministern. Hon får då frågan om det finns någon möjlighet att man skulle utföra en militär intervention, vilket hon besvarar som följer:

"No, military intervention has been absolutely ruled out, and we've made that clear from the very beginning."

Clinton och USA är alltså i det här skedet mot ett militärt ingripande, men påtalar vikten av ett fördömande för att sända ett tydligt meddelande till Assad-regimen, för att man är skyldig våldsoffren detta. Man förespråkar alltså vikten av ett internationellt enat agerande med målet att skydda civila och mänskliga rättigheter, vilket följer internationell lag men anspelar på några av R2P:s viktigaste värden.

Några direkta argument till varför man inte förespråkar en militär intervention ges inte över huvud taget, men de argument som görs för ett fördömande sker till största delen i termer av rättvisa och mänsklig värdighet, med betoning på det syriska folket. Det är således ett uttalande starkt präglad av internationella normer så som universella mänskliga rättigheter, men inom ramen för suveränitetsprincipen

4.1.2 USA 6 mars 2012

I Vita Husets Press Briefing Room håller president Barack Obama en presskonferens som han inleder med att tala om inrikespolitiska frågor gällande bostadskrisen, ekonomi, jobb och skatter. (Obama 2012:03:06) Det är först när presidenten öppnar upp för pressens frågor som presskonferensen kommer att handla om Syrien.

En journalist vid namn Mike Viqueira får ordet och inleder med att påminna presidenten om ett tal han frekvent citerade för att rättfärdiga det militära ingripandet i Libyen 2011. Moammar Qaddafi deklarerade i detta tal att han skulle sända sina styrkor till Benghazi, ta ut sina motståndare ur deras sovrum och skjuta dem. Viqueira drar en parallell till Bashar al-Assad i Syrien och säger att han dödar folk, att en massaker är på väg och att presidentens kritiker i USA uppmanar honom att inleda flyganfall nu. Någon konkret fråga ställs inte, men

presidenten svarar Viquiera genom att bland annat belysa skillnaderna mellan fallet i Libyen ett år tidigare och de vid tillfället rådande situationen i Syrien.

Presidenten menar att unilaterala militära åtgärder, som vissa föreslagit, skulle vara ett misstag. Han säger att man i Libyen mobiliserade det internationella samfundet, hade mandat från FN:s säkerhetsråd samt fullt samarbete från arabstaterna i regionen och man visste också att man kunde verkställa väldigt effektivt inom en relativt kort tidsperiod. Det här är en mycket mer komplicerad situation.

Presidenten säger att idén om att vägen för att lösa alla dessa problem går genom militären inte varit sann tidigare och kommer inte att vara sann nu. Han avslutar med att säga:

“We've got to think through what we do through the lens of what's going to be effective, but also what's critical for U.S. security interests.”

Även om Barack Obama i början av sin kommentar kallar det som försiggår i Syrien för hjärtekrossande och skandalöst samt Assads handlingar mot sin egen befolkning, vars legitimitet han förlorat, för oförlåtliga, motsätter han sig alltså någon form av unilateral intervention. Argumentet är delvis att det är en mer komplicerad situation än den i Libyen då man inte har mandat från Säkerhetsrådet, och man kan även anta att han inte känner fullt samarbete av de omgivande staterna eftersom han lyfter fram det då han beskriver vad som skiljer de båda fallen åt. Att grannlandet Libanon, som i Syrienfrågan är djupt splittrade, uttryckt oro över att ett militärt ingripande potentiellt kan förvärra situationen, samtidigt som den syriska regimens främsta allierade i regionen, Iran, har varnat för att utländsk intervention riskerar leda till regionalt krig, stödjer tesen om att avsaknaden av regionalt stöd spelar in i vad Obama kallar en ”komplicerad situation”. (BBC 2014)

Att bristen på mandat från säkerhetsrådet är en begränsande faktor tyder på att Obama tar hänsyn till FN-stadgans suveränitetsprincip och våldsförbud, samt kapitel VII som säger att en intervention är möjlig om man, som i fallet Libyen, har mandat från Säkerhetsrådet. (United Nations 1945)

Slutligen säger han att man också måste tänka över vad man gör utifrån vad som är "critical" för amerikanska säkerhetsintressen, vilket tyder på ett realistiskt synsätt där säkerhet är det primära målet.

Presidenten talar mycket om det mänskliga lidandet och vilka humanitära insatser USA bidrar och kommer att bidra med, vilket kan relateras till individers säkerhet och mänskliga rättigheter. Men de argument som har berör eventuell intervention att göra, vilken presidenten alltså inte förespråkar, har främst sin grund i realistiska idéer så som att man saknar mandat från Säkerhetsrådet, och alltså rättar sig efter suveränitetsprincipen i det här fallet.

4.1.3 USA 20 augusti 2012

President Barack Obama ombeds under en presskonferens uppdatera åhörarna angående hans senaste tankar kring hur saker står till i Syrien och i synnerhet huruvida han föreställer sig att använda amerikansk militär där, om inget annat i syfte att ta kontroll över förvaringen av kemiska vapen. (Obama 2012:08:20)

Presidenten säger att han vid detta tillfälle inte har gett order för militär inblandning i situationen, men att just kemiska och biologiska vapen är en kritisk fråga som inte bara berör Syrien, utan även USA:s nära allierade i regionen, inklusive Israel:

"It concerns us. We cannot have a situation where chemical or biological weapons are falling into the hands of the wrong people.

[...]

We have been very clear to the Assad regime, but also to other players on the ground, that a red line for us is we start seeing a whole bunch of chemical weapons moving around or being utilized. That would change my calculus. That would change my equation."

Obama avslutar sin kommentar med ett förtydligande:

“We have communicated in no uncertain terms with every player in the region that that’s a red line for us and that there would be enormous consequences if we start seeing movement on the chemical weapons front or the use of chemical weapons. That would change my calculations significantly.”

Vad som skulle hända om denna “red line” överträdades och kemiska vapen nyttjades framgår inte i Obamas uttalande. Han säger att det skulle få ”enormous consequences”, men specificerar inte dessa konsekvenser närmare. Det man däremot kan konstatera är kemiska och biologiska vapen målas upp som ett säkerhetsproblem – även om ordet ”säkerhet” inte omnämns per se - som rör fler än Syriens befolkning, d.v.s. kringliggande länder, inklusive Israel, samt USA.

4.1.4 Ryssland 20 juni 2012

President Vladimir Putin företräder vid ett G20-möte i mexikanska Los Cabos i Mexiko den ryska delegationen och efteråt håller han en presskonferens där han besvarar frågor angående bl.a. Syrien. (Putin 2012:06:20)

En av dessa frågor gäller Assad-regimens framtid. Många av Putins partners, menar frågeställaren, anser att den enda möjliga lösningen på konflikten nu är regimskifte. Hen fortsätter med att erinra sig att presidenten tidigare upprepade gånger sagt att Ryssland inte klänger sig fast vid just Assads regim, utan att han tycker vi behöver en tydlig bild av vad som skall komma närmast och hur Syrien i så fall skulle se ut utan den. Frågeställaren antar att Putin frågat sina partners om detta och vill veta vad han fick för respons och om han var nöjd med den, samt om Ryssland skulle vara villiga att gå med på ett regimskifte i Syrien.

Vladimir Putin redogör tydligt för Ryssland ståndpunkt:

“We think that no one has the right to decide for other peoples who should come to power and who should be removed from power.”

Han säger att de är medvetna om att en del av det syriska folket, som representeras av den väpnade oppositionen vill att Assad ska lämna makten, men betonar att dessa inte representerar hela den syriska befolkningen. Vidare upprepar presidenten vad han enligt frågeställaren tidigare har sagt; det viktigaste

är inte att byta ut regimen i sig, utan att säkerställa att det – om den byts ut, vilket i så fall skall ske med konstitutionella medel – blir slut på blodspillan och att fred infinner sig i landet.

Putins ställningstagande emot att någon skulle ha rätten att bestämma vem som skall styra över ett annat folk och inte talar emot en militär intervention, åtminstone en med syfte att byta ut regimen. Det tyder också på att man inte tycker att denna rätt ligger hos det internationella samfundet, utan hos befolkningen inom den berörda staten, och är därmed alltså betydligt närmre suveränitetsprincipen än R2P på mätskalan. Argumentationen tyder på att han ser staten som den främsta aktören och att det inte finns någon auktoritet som innehar rätten att sätta sig över den, helt i enlighet med Suveränitetsprincipen.

4.1.5 Ryssland 16 juni 2013

Vladimir Putin och Storbritanniens premiärminister David Cameron håller ett bilateralt möte varpå en gemensam presskonferens anordnas. (Putin 2013:06:16) Putin får då en fråga från en journalist angående Rysslands väpnade stöd till den syriska regimen. Journalisten undrar om det inte är hyckleri att kritisera de som vill beväpna oppositionen då man själva ger stöd åt Assad-regimen.

Putin inleder sin kommentar med att konstatera att de flesta troligen är eniga om att båda sidor har blod på sina händer, och att de flesta säkert är benägna att hålla med om att man inte bör stödja de människor som inte bara dödar sina fiender utan skär upp deras kroppar och inför kameror äter deras innanmäte. Vill man stötta dessa människor har man en synnerligen knapp anknytning till de humanitära värden Europa har uttryckt och spridit genom århundraden. Presidenten påpekar att Ryssland inte kan tänka sig att ägna sig åt detta, utan levererar vapen till den lagligt erkända syriska regeringen, helt i enlighet med internationell lag. Han betonar att Ryssland inte bryter mot några som helst lagar och han uppmanar sina partners att agera på samma sätt.

Här använder sig Putin av suveränitetsprincipen som ett argument för varför det väpnade stödet till den syriska regimen är rättfärdigat, medan det stöd som ges till oppositionen enligt honom inte är det. Detta är inte argument som rör militär intervention i dess direkta bemärkelse, utan handlar snarare om mer subtil och

indirekt påverkan på konflikten i form av stöd till en utav parterna. Ett stöd den ryska presidenten alltså menar bara är legitim att ge till en lagligt erkänd regim.

4.1.6 Ryssland och USA 8 maj 2013

Det ryska utrikesdepartementet publicerar dokumentet ”*About agreements between Russian Foreign Minister Sergey Lavrov and US Secretary of State John Kerry concerning overcoming the crisis in Syria.*” vari det deklarerar att USA och Ryssland kommer stötta den syriska regimen samt oppositionsgrupper för att de ska finna en politisk lösning. (Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation) De båda länderna har också kommit överens om att det finns ett behov av en internationell konferens så snart som möjligt för att utveckla mötet i Geneve i juni 2012 och fullborda kommunikén man där kom överens om. (United Nations 5)

Dessutom kungörs även följande:

“Russia and the USA confirm their commitment to the sovereignty and territorial integrity of Syria.”

Man deklarerar vidare att USA och Ryssland är hängivna att använda de tillgängliga möjligheterna för att få de båda syriska parterna till förhandlingsbordet, samt erkänner att införlivandet av genevekommunikén i sin helhet kräver ömsesidigt medgivande från den syriska regimen och oppositionsgrupperna.

Enligt detta dokument erkänner alltså både USA och Ryssland Syrien som en suverän stat med territoriell integritet, vilket är helt i enlighet med Suveränitetsprincipen.

4.2 Efter kemvapenattacken

4.2.1 USA 26 augusti 2013

Utrikesminister John Kerry håller fem dagar efter kemvapenattacken i Ghouta ett tal i den amerikanska regeringens Press Briefing Room i Washington, DC. (Kerry 2013:08:26) Han talar länge och ingående om vad som under den senaste veckan chockat omvärlden och trotsat alla moralkoder.

”Let me be clear: The indiscriminate slaughter of civilians, the killing of women and children and innocent bystanders, by chemical weapons is a moral obscenity.”

Kerry menar att detta handlar om urskiljningslöst nyttjande av kemiska vapen som den civiliserade världen för längesedan förbjudit från att användas över huvud taget. Det finns en anledning till detta förbud, och till att Obama har klargjort för Assad-regimen att denna internationella norm inte kan inskränkas utan konsekvenser.

“[...] no matter what you believe about Syria, all peoples and all nations who believe in the cause of our common humanity must stand up to assure that there is accountability for the use of chemical weapons so that it never happens again.”

John Kerry fortsätter med att berätta att USA har tydliga bevis på att den syriska regimen använt kemvapen och pekar på regimen opålitlighet då man efter attacken inledningsvis nekat FN-utredare tillgång till brottsplatsen och systematiskt förstört bevis genom att attackera området ytterligare.

Utrikesministern lämnar i detta uttalande inget besked om hur USA tänker agera nu när deras ”red line” överträtts, utan hänvisar till president Barack Obama som varit i kontakt med sina allierade och kommer att tillkännage vilken respons attacken kommer att få.

”But make no mistake: President Obama believes there must be accountability for those who would use the world’s most heinous weapons against the world’s most vulnerable people.”

Betoningen i Kerrys anförande ligger vid den internationella normen som förbjuder användandet av kemiska vapen samt på det oerhörda lidande den syriska befolkningen utsatts för. Han pratar om brist på moral och att regimen förlorat sin legitimitet och måste stå till svars för sina handlingar. Genomgående hänvisar han mycket till universella värden och det är således ett tal som relaterar till många av de idéer som ligger till grund för R2P.

4.2.2 USA 31 augusti 2013

I vita husets rosenträdgård håller Barack Obama ett tal angående kemvapenattacken i Syrien. (Obama 2013:08:31) Han inleder med att försäkra åhörarna om att USA med hjälp av sin underrättelsetjänst är övertygade om att den syriska regimen är ansvariga för denna attack mot sitt eget folk. Han kallar attacken ett övergrepp på den mänskliga värdigheten och en fara för den nationella säkerheten. Obama menar att attacken försätter USA:s vänner och partners längs den syriska gränsen, inklusive Israel, Jordanien, Turkiet och Irak, i fara. Attacken riskerar leda till att användandet av kemiska vapen eskalerar och att det globala förbudet mot det förlöjligas. Av detta skäl, samt risken att vapnen hamnar i händerna på terrorister, måste detta hot konfronteras och Obama har därför tagit ett beslut:

”...the United States should take military action against Syrian regime targets.”

Han talar om en begränsad attack i både varaktighet och omfång, vilken han är övertygad om ska kunna uppnå följande:

”...hold the Assad regime accountable for their use of chemical weapons, deter this kind of behavior, and degrade their capacity to carry it out.”

Barack Obama tillägger sedan att en attack kommer att vara effektiv om den utförs imorgon, nästa vecka eller en månad framåt och att han är beredd att ge den ordern, men först tänker be om den amerikanska kongressens tillstånd. Inför omröstningen i kongressen kommer varje medlem få den information de behöver angående vad som hänt i Syrien och varför det har en så djup påverkan på USA:s nationella säkerhet.

President Obama säger sig vara bekväm med att gå vidare utan Säkerhetsrådets godkännande, då detta hittills varit helt paralyserat och ovilligt att ställa Assad till svars.

Vidare belyser presidenten de konsekvenser det skulle få om man avstod från att ingripa. Han ställer retoriska frågor om vilket budskap det sänder att en diktator tillåts gasa barn till döds utan att betala för det och vad meningen med det internationella systemet är om förbudet mot kemiska vapen inte fullföljs och genomdrivs? Obama belyser vikten av att ställa regimen till svars för att visa att man fullföljer de saker man sagt, de dokument man signerat och de värden som definierar oss.

Mot slutet av sitt tal säger Obama:

“We built an international order and enforced the rules that gave it meaning. And we did so because we believe that the rights of individuals to live in peace and dignity depends on the responsibilities of nations.”

Helt i linje med John Kerrys tal fem dagar tidigare betonar Obama vikten av en stark reaktion och deklarerar alltså att han, om kongressen så tillåter, kommer genomföra ett begränsat militärt angrepp mot den syriska regimen. Denna starka reaktion motiverar Obama genom det säkerhetshot kemvapnen utgör för Syriens grannländer, för USA och potentiellt för fler då en risk också finns att vapnen hamnar i händerna på terrorister. Presidenten är tydlig med att han inte rättar sig efter FN-stadgan, då han är beredd att agera unilateralt utan mandat från Säkerhetsrådet. Visserligen utmålar han kemvapenattacken som ett hot mot USA:s nationella säkerhet, men eftersom att inget militärt angrepp mot staten USA har utförts kan inte den självförsvarsartikel i FN-stadgan som inbegrips i suveränitetsprincipens grundidéer åberopas. På så vis är hans tal, argument och agerande oförenliga med Suveränitetsprincipen. Obama betonar snarare, precis

som Kerry, universella värden som individers rätt till fred och värdighet och säger att detta ligger på nationernas ansvar. USA:s presidents ställningstagande har alltså tydligt kosmopolitiska drag och är förenligt med Responsibility to Protect.

4.2.3 USA 10 september 2013

I vita huset håller presidenten ytterligare ett tal i Syrienfrågan. (Obama 2013:09:10) Inledningsvis berättar han vad USA dittills gjort för att förbättra situationen i landet. Han beskriver kemvapenattacken som en överträdelse av krigslagar och den civiliserade världens grundläggande regler, och som ett brott mot mänskligheten. Den 21 augusti begicks enligt Obama en kränkning mot *”our common sense of humanity”*. Återigen påtalar Obama att attacken utgör en säkerhetsfara och att Assad om ingen agerar inte kommer se någon anledning att sluta nyttja kemiska vapen. Inte heller andra tyranner kommer ha skäl att avstå från att anskaffa och använda dessa typer av vapen.

I detta tal upprepas överlag många av de argument som framförts i tidigare uttalanden efter kemvapenattacken i Ghouta. Vad som särskiljer detta anförande något är att presidenten säger så här om varför han ber om kongressens stöd för sitt beslut om intervention:

”[...]even though I possess the authority to order military strikes, I believed it was right, in the absence of a direct or imminent threat to our security, to take this debate to Congress.”

President Barack Obama tillkännager sedan att framgång nåtts i förhandlingar med partners och med Assad-regimen, som säger sig vara villig att lämna ifrån sig sina kemvapen. Omröstningen i kongressen skjuts därför upp i väntan på besked om Syrien verkligen är beredda att fullfölja detta åtagande.

Att Obama säger att det saknas ett direkt säkerhetshot i situationen kan betyda att han anser och erkänner att det inte finns grund för att hävda självförsvar i enlighet med FN-stadgan, vilket i sig är förhållandevis självklart då det inte förekommit något militärt angrepp mot USA. Det anmärkningsvärda är alltså att han i tidigare tal, strax efter Ghouta-attacken, hävdade att det föreligger ett hot mot USA:s nationella säkerhet.

Presidentens argument och ståndpunkter är fortsatt i linje med R2P, men betoningen i det här talet ligger främst på de åtgärder man vidtagit innan man beslutat om militär intervention, samt de åtgärder man fortsatt är villiga att vidta nu när den syriska regimen visar tecken på samarbetsvilja. En av R2P:s vägledande principer handlar just om att militär intervention i syfte att skydda människor i ett annat land skall vara en sista utväg, vilket ytterligare stärker teorin om att idéer relaterade till R2P ligger till grund för den amerikanska ståndpunkten i den här frågan.

4.2.4 Ryssland 26 augusti 2013

Den ryska utrikesministern Sergey Lavrov håller fem dagar efter kemvapenattacken i Ghouta tal och svarar på medias frågor under en presskonferens i Moskva angående kemiska vapen i Syrien. (Lavrov 2013:08:26) Lavrov uttrycker oro över nuvarande situation i Syrien och uppmärksammar att det förekommit uppgifter om att den syriska regimen ska ha använt kemiska vapen i Ghouta den 21 augusti.

Vidare uttrycker utrikesministern sitt missnöje med att man från amerikanskt, franskt och brittiskt håll tillkännagivit att man har fullständig information om och bevis på att den syriska regimen gjort sig skyldig till dessa brott. Detta, menar Sergey Lavrov, går direkt emot vad man kommit överens om vid G8 mötet, vars deklARATION tydligt klargör att alla uppgifter om användning av kemiska vapen i Syrien skall genomgå noggranna utredningar vars resultat sedan ska presenteras i Säkerhetsrådet.

Lavrov ifrågasätter den syriska regimen skuld genom att belysa att tillräckliga bevis inte föreligger och att det även förekommit uppgifter som talar emot att kemvapenattacken skulle vara Assad-regimens verk. Han betonar vikten av att fullfölja de överenskommelser som gjorts vid de internationella toppmöten som hållits den senaste tiden och att arbeta tillsammans istället för att bygga upp konfrontation i regionen. Lavrov berättar vidare om sin syn på tidigare militära interventioner och nämner då Irak och Libyen som exempel på länder som fortfarande präglas av våld och instabilitet efter att utländska styrkor ingripit. Han framställer dessa åtgärder som kontraproduktiva och föreslår att man avstår från personliga, subjektiva preferenser och istället identifierar de verkliga hoten i

regionen, som enligt honom är terrorism, extremism, olaglig vapencirkulation och allt relaterat till detta.

”We cannot fight a regime only because we personally do not like the dictator.”

Säger Lavrov och tydliggör senare vad han tror att ett unilateralt militärt angrepp skulle få för konsekvenser:

“...the use of force with UNSC sanctions is a gross violation of international law. I will highlight again – even if we leave aside legal, moral and ethical aspects (of the case) – specific consequences of external intervention, unauthorized by the international community, only drastically aggravate the situation in the country, which they were allegedly saving from dictatorship and wished to establish democracy there.

[...]

If somebody thinks that by bombing the Syrian military infrastructure and leaving the battlefield for the opponents of the regime to win, they will end it – it is an illusion.”

Den ryska utrikesministern tycker det är sorgligt att internationell lag har blivit så obetydlig för Rysslands västerländska partners och han menar att alla de som tror att de kan etablera lagar utifrån en epok av laglöshet är troligtvis kortsinta; det kommer definitivt komma ifatt dem senare.

Sergey Lavrov säger att Ryssland inte kommer att slåss mot någon och belyser vikten av att på alla sätt möjliga undvika krig och att vi respekterar varandras traditioner, historia och de värderingar som under århundraden skapats, etablerats och inom samhällen förts vidare från en generation till en annan. Sergey Lavrov avslutar sitt uttalande med följande ord:

”This terrible term (collateral damage) was invented to justify the gross violations of international humanitarian law and has rooted deeply in those, who promote concepts like “responsibility to protect”, “humanitarian intervention” – when the motto of human right is used to disrupt the most crucial right – the right to live. We are certainly not going to fight anybody.”

Ryssland tar i detta tal alltså avstånd från en militär intervention, dels med betoning på att man ännu inte kan vara säker på vem som utfört kemvapenattacken och dels eftersom att man tror att en sådan kommer förvärra snarare än förbättra situationen i Syrien. Lavrov nämner inte den syriska regimens legitimitet eller statens suveränitet som ett argument för att inte ingripa militärt. Han hänvisar däremot till vikten av att följa internationell lag, som ju bland annat utgörs av FN-stadgan, och på så vis kan detta ses som en hänvisning till suveränitetsprincipen. Mot slutet av sitt anförande riktar han kritik mot att man genom att förespråka bl.a. R2P-konceptet använder mänskliga rättigheter som ett argument för att överträda den allra viktigaste rättigheten, nämligen rätten att leva.

4.2.5 Ryssland 10 september 2013

Vladimir Putin kommenterar sina samtal med Barack Obama vid G20-mötet i St. Petersburg, angående det internationella övertagandet av Syriens kemiska vapenarsenal. (Putin 2013:09:10)

Putin ställer sig i anförandet positiv till att de syriska kemvapnen lämnas över till det internationella samfundet, och meddelar även att den syriska regimens respons i frågan varit positiv. Han hoppas därför att Rysslands vänner i Syrien tar detta ansvarsfulla beslut att överlämna och låta förstöra vapnen, samt att de undertecknar den internationella konventionen som förbjuder kemiska vapen. Detta tror presidenten skulle vara ett stort steg mot att lösa den syriska krisen, men han tillägger även att det endast kommer betyda någonting om USA och deras allierade överger sin plan att använda våld mot Syrien.

"You can't really ask Syria, or any other country, to disarm unilaterally while military action against it is being contemplated."

Avslutningsvis säger president Putin att de kommer arbeta tillsammans med syrier och sina amerikanska partners och hoppas att detta kommer vara ett stort steg i riktning mot en fredlig lösning på krisen i Syrien.

Återigen är man alltså från ryskt håll kritisk mot en militär intervention i Syrien och tycker att överlämnandet av kemvapnen till det internationella samfundet är en bättre idé. Putin ser inte vitsen med ett sådant överlämnande om inte planen för

våldsanvändning mot den syriska regimen överges helt. Detta p.g.a. att man inte kan begära att ett land lämnar över sina vapen medan en militär aktion mot dem planeras, vilket vilar på en realistisk idé om att säkerhet är varje stats primära mål.

4.2.6 Ryssland 11 september 2013

I en New York Times-artikel undertecknad Vladimir Putin vänder sig den ryska presidenten direkt till det amerikanska folket och deras politiska ledare. (Putin 2013:09:11) Han skriver om de negativa konsekvenser som kan komma av att ett inflytelserikt land tar till våldsamma medel utan mandat från Säkerhetsrådet: fler oskyldiga offer, eskalering av våldet och spridning av konflikten långt utanför Syriens gränser. Han menar att ett sådant agerande kan underminera multilaterala försök att lösa det iranska kärnvapenproblemet och Israel-Palestina-konflikten samt ytterligare destabilisera Mellanöstern och Nordafrika. Det riskerar att sätta hela systemet av internationella lagar ur balans. Putin försäkrar att det inte är den syriska regeringen Ryssland skyddar, utan internationell lag. För att förhindra att internationella relationer hamnar i ett tillstånd av kaos måste man använda sig av FN:s säkerhetsråd samt upprätthålla lag och ordning.

Presidenten betonar vidare att våldsanvändning enbart är tillåtet som självförsvar eller efter beslut i Säkerhetsrådet, allt annat är oacceptabelt enligt FN-stadgan och skulle utgöra en aggressionshandling.

"It is alarming that military intervention in internal conflicts in foreign countries has become commonplace for the United States."

Putin tar upp Afghanistan, Irak och Libyen som exempel på där militär intervention har visat sig vara ineffektivt och meningslöst. Oavsett hur väl avgränsade och sofistikerade attackerna mot Syrien skulle vara, menar Putin, är civila dödsoffer oundvikligt. Dessa offer inkluderar äldre och barn, som attackerna är ämnade att beskydda. Han menar vidare att om världen inte kan lita på internationell lag kommer länder hitta andra vägar att garantera sin säkerhet och ett större antal länder kommer därför försöka anskaffa massförstörelsevapen. Putin tycker att vi skall ta till vara på denna nya möjlighet att undvika militär intervention som de senaste dagarna har uppstått och bejaka Syriens villighet att

lämna över sina kemiska vapen. Att man bör välja detta icke-våldsamma alternativ motiverar Putin även som följer:

“If we can avoid force against Syria, this will improve the atmosphere in international affairs and strengthen mutual trust. It will be our shared success and open the door to cooperation on other critical issues.”

Den ryske presidenten lägger i sin artikel stor vikt vid internationell lag och FN-systemet, men även vid de konsekvenser en militär intervention skulle få i form av civila offer. Han uttrycker även oro för vad det skulle innebära för det internationella systemet och säkerheten, vilket tyder på att han önskar bevara den westfaliska världsordningen. Artikeln karaktäriseras genomgående av en realistisk världsbild och suveränitetsprincipens grundläggande idéer.

Värt att notera är möjligen även att Putin betonar vikten av nutida och framtida samarbete över nationsgränserna, vilket tyder på en viss kosmopolitisk känsla eller önskan om internationell samhörighet, dock utan att på något vis göra avkall på Suveränitetsprincipen.

5 Slutsatser

Analysen av den argumentation som förts avseende militärt ingripande i Syrien före respektive efter kemvapenattacken har visat på påtagliga skillnader mellan de två aktörer som undersökts. Innan attacken i Ghouta utförts och våldet i Syrien ännu inte nått sådana magnituder uttryckte USA inga ambitioner att intervensera. När man med hänvisning till Libyen-fallet fick frågan om det inte var dags ingripa militärt återopade man FN-stadgan och gav uttryck för realistiska idéer. Viktigt var däremot, av kosmopolitiska skäl att man fördömde våldet och undertecknade föreliggande FN-resolution.

Innan kemvapenattacken utfördes hänvisade Ryssland tydligt, utan egentliga undantag, till realistiska idéer och värnade om suveränitetsprincipen. USA och Rysslands gemensamma uttalande där de erkände den syriska regimens suveränitet och territoriella integritet gick också det helt i enlighet med suveränitetsprincipen.

Argumenten före kemvapenattacken, som från båda aktörernas sida talade mot en intervention, präglades främst av realistiska idéer om internationell lag och staters suveränitet. Efter attacken utförts blev tongångarna annorlunda och de båda aktörerna gled idémässigt längre ifrån varandra. USA:s betoning hamnade omedelbart på mer kosmopolitiska idéer så som mänskligt lidande, den syriska statens förbrukade ansvar för sin befolkning och bristen på moral i dess agerande. Samtidigt talades det mycket om säkerhetshot mot resten av världen, men det var fokus på de universella värdena och omvärldens ansvar som innebar den stora förändringen i USA:s argumentation. Man förespråkade en intervention och var tydlig med att man inte rättade sig efter suveränitetsprincipen och FN-stadgan, då man tyckte att Säkerhetsrådet paralyserats.

Från ryskt håll höll man konsekvent fast vid de realistiska värden och idéer man tidigare hade hänvisat till och la även till en ny dimension om att ett militärt ingripande skulle vara kontraproduktivt och innebära mer lidande. Man uppmanade till samarbete och visade tecken på en del kosmopolitiska idéer utan att för den delen inskränka på suveränitetsprincipen. Överlag betonade man

bevarandet av det internationella systemet och internationell säkerhet, samt markerade vikten av att följa lagen och inte minst FN-stadgan.

President Barack Obamas uttalande om att det gick en röd linje vid användandet av kemiska vapen var svåranalyserat då det inte framgick vad det konkret var som skulle hända om denna röda linje överträdde. Argumentationsförändringen som från USA:s sida var tydlig efter attacken talade emellertid sitt tydliga språk kring var de drar gränsen för när en regim har förbrukat sin rätt till suveränitet. Att det sedan inte, än så länge, blivit något militärt ingripande i Syrien kan tolkas som att man trots allt värnar om suveränitetsprincipen, eller – kanske mer troligt enligt argumentationen som förts – att man rättar sig efter R2P:s grundläggande principer och inte brukar våld annat än som en sista utväg.

Slutligen kan konstateras att Ryssland inställning till militärt ingripande inte förändrades i och med kemvapenattacken. USA å sin sida ändrade helt ställning i frågan efter attacken och gick från att av i suveränitetsprincipiella skäl vara mot en intervention till att med R2P-grundade argument förespråka en sådan. Obamas röda linje gavs på så vis åtminstone sin teoretiska innebörd.

6 Referenser

- Aggestam, Karin – Höglund, Kristine (red.) 2012. Om krig och fred: en introduktion till freds- och konfliktstudier. Lund: Studentlitteratur
- BBC, 2014. "Syria crisis: Where key countries stand". Nyhetsartikel. 2014:02:18. [Elektronisk] <http://www.bbc.com/news/world-middle-east-23849587>
Hämtdatum: 2014:05:19
- Beckman, Ludvig 2005. Grundbok i idéanalys: det kritiska studiet av politiska texter och idéer. Stockholm: Santérus
- Bergström, Göran – Boréus, Kristina (red.) 2012. Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys. Lund: Studentlitteratur
- Berridge, Geoff R. 2010. Diplomacy: theory and practice. New York: Palgrave Macmillan
- Bjereld, Ulf 2009. Varför vetenskap?: om vikten av problem och teori i forskningsprocessen. Lund: Studentlitteratur
- Buzan, Barry 2007. People, states & fear Colchester: ECPR Press
- Byers, Michael 2006. War law New York: Grove Press
- Clinton, Hillary 2012:02:04. "Remarks at the Munich Security Conference" [Elektronisk]<http://www.state.gov/secretary/20092013clinton/rm/2012/02/183337.htm> Hämtdatum: 2014:05:25
- Evans, Gareth – Sahnoun, Mohamed, 2012. "The Responsibility to Protect", Foreign Affairs, November/December 2012. [Elektronisk] <http://www.foreignaffairs.com/articles/58437/gareth-evans-and-mohamed-sahnoun/the-responsibility-to-protect> Hämtdatum: 2014:05:27.
- FN-förbundet = Globalis.se, Konventionen om förbud mot kemiska vapen. [Elektronisk] <http://www.globalis.se/Avtal/Konventionen-om-foerbud-mot-kemiska-vapen> Hämtdatum: 2014:05:24.

- International Coalition for the Responsibility to Protect =
 Responsibilitytoprotect.org, “About RtoP” [Elektronisk]
<http://responsibilitytoprotect.org/index.php/about-rtop>
 Hämtdatum: 2014:05:27
- Johnson, James Turner 2014 Sovereignty Moral and Historical Perspectives.
 Washington: Georgetown University Press.
- Kerry, John 2013:08:26. “Remarks on Syria” [Elektronisk]
<http://www.state.gov/secretary/remarks/2013/08/213503.htm> Hämtdatum:
 2014:05:27
- Lavrov, Sergey. 2013:08:26. “Speech and answers to questions from the mass
 media by Russian Foreign Minister Sergey Lavrov (...)” [Elektronisk]
http://www.mid.ru/bdomp/brp_4.nsf/e78a48070f128a7b43256999005bcbb3/7426df843775abd244257bd500611d38!OpenDocument Hämtdatum:
 2014:05:24
- Ministry of Foreign Affairs of the Russian Federation = MID.ru, “About
 agreements between Russian foreign minister Sergey Lavrov and US
 Secretary of State John Kerry concerning overcoming the crisis in Syria”
 [Elektronisk]http://www.mid.ru/bdomp/brp_4.nsf/e78a48070f128a7b43256999005bcbb3/14ea3cc413a21cde44257b65005ccbec!OpenDocument
 Hämtdatum: 2014:05:27
- Munich Security Conference = Securityconference.de, About Us [Elektronisk]
<https://www.securityconference.de/en/about/about-us/> Hämtdatum:
 2014:05:25
- Nye, Joseph S. Jr. – Welch, David 2011. Att förstå internationella konflikter. 8:e
 uppl. Harlow: Prentice Hall
- Olsson, Henny - Sörensen Stefan 2011. Forskningsprocessen Liber: Stockholm
- Obama, Barack. 2012:03:06. “Press Conference by the President” [Elektronisk]
<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/03/06/press-conference-president> Hämtdatum: 2014:05:21
- Obama, Barack. 2012:08:20. “Remarks by the President to the White House Press
 Corps”. [Elektronisk] <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/08/20/remarks-president-white-house-press-corps> Hämtdatum:
 2014:05:27

- Obama, Barack. 2013:08:31. "Statement by the President on Syria" [Elektronisk]
<http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2013/08/31/statement-president-syria> Hämtdatum: 2014:05:25
- Obama, Barack. 2013:09:10. "Remarks by the President in Address to the Nation on Syria" [Elektronisk] <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2013/09/10/remarks-president-address-nation-syria> Hämtdatum: 2014:05:25
- Putin, Vladimir 2012:06:20. "G20 Summit" [Elektronisk]
<http://eng.kremlin.ru/transcripts/4050> Hämtdatum: 2014:05:22
- Putin, Vladimir 2013:06:16. "Meeting with British Prime Minister David Cameron" [Elektronisk] <http://eng.kremlin.ru/transcripts/5597#sel>
 Hämtdatum: 2014:05:26
- Putin, Vladimir. 2013:09:10, "Comments on the chemical weapons situation in Syria" [Elektronisk] <http://eng.kremlin.ru/transcripts/5967>
- Putin, Vladimir 2013:09:11, "A plea for caution from Russia" New York Times. Opinion. [Elektronisk] http://www.nytimes.com/2013/09/12/opinion/putin-plea-for-caution-from-russia-on-syria.html?_r=2& Hämtdatum: 2014:05:27
- Ramsbotham, Oliver 2011. Contemporary conflict resolution Cambridge: Polity
- Teorell, Jan – Svensson, Torsten 2007. Att fråga och att svara Liber AB: Malmö
- United Nations 1 = UN.org, "Report of the United Nations Mission to Investigate Allegations of the Use of Chemical Weapons in the Syrian Arab Republic on the alleged use of chemical weapons in the Ghouta area of Damascus on 21 August 2013" [Elektronisk]
http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/67/997 Hämtdatum: 2014:05:23
- United Nations 2 = UN.org, "A more secure world: Our shared responsibility. Report of the High-level Panel on Threats, Challenges and Change". [Elektronisk]
http://www.un.org/en/peacebuilding/pdf/historical/hlp_more_secure_world.pdf Hämtdatum: 2014:05:26
- United Nations 3 = UN.org, "In larger freedom: towards development, security and human rights for all. Executive Summary". [Elektronisk]
http://www.un.org/en/events/pastevents/pdfs/larger_freedom_exec_summary.pdf Hämtdatum: 2014:05:26.

- United Nations 4 = UN.org, 2005 World Summit Outcome A/RES/60/1. 2005:10:24. <http://www.un.org/womenwatch/ods/A-RES-60-1-E.pdf>
Hämtdatum: 2014:05:23
- United Nations 5 = UN.org, "Action Group for Syria Final Communiqué" 2012:06:30
<http://www.un.org/News/dh/infocus/Syria/FinalCommuniqueActionGroupforSyria.pdf> Hämtdatum: 2014:05:27
- United Nations 1945, Charter of the United Nations, 1UNTS XVI. [Elektronisk]
<http://www.un.org/en/documents/charter/> Hämtdatum: 2014:05:27
- United Nations "Report of the United Nations Mission to Investigate Allegations of the Use of Chemical Weapons in the Syrian Arab Republic on the alleged use of chemical weapons in the Ghouta area of Damascus on 21 August 2013" 2013:09:16. A/67/997-S/2013/553 [Elektronisk]
http://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/67/997 Hämtdatum: 2014:05:27.
- Anderson, Benedict, 1991. *Den föreställda gemenskapen. Reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos.
- Ball, William L., 1995. "The theoretical Analysis of Policy Arguments". <http://www.trenton.edul-ball/personal/polarg.html>. 18 augusti 1996. (Paper presented at Midwestern Political Science Association, 1992.).
- Jaeger, Øyvind, 1993."Drømmen of EF – litauisk nationalisme som moderniseringsstrategi", *Internasjonal politikk* nr 2, s. 253-267.
- Nelson, Keith, 1995. "East is East and West is West: Informalization in the Age of Interdependence", *Peace and Conflict Studies* vol. 2, nr 2, s. 3-3 1. <http://www.trenton.edu/~psn-dpcs/contents/v2n21tmI>. 19 augusti 1996.
- Anderson, Benedict, 1991. *Den föreställda gemenskapen. Reflexioner kring nationalismens ursprung och spridning*. Göteborg: Bokförlaget Daidalos.
- Ball, William L., 1995. "The theoretical Analysis of Policy Arguments". <http://www.trenton.edul-ball/personal/polarg.html>. 18 augusti 1996. (Paper presented at Midwestern Political Science Association, 1992.).
- Jaeger, Øyvind, 1993."Drømmen of EF – litauisk nationalisme som moderniseringsstrategi", *Internasjonal politikk* nr 2, s. 253-267.

Nelson, Keith, 1995. "East is East and West is West: Informalization in the Age of Interdependence", *Peace and Conflict Studies* vol. 2, nr 2, s. 3-3 1. <http://www.trenton.edu/~psn-dpcs/contents/v2n21tmI>. 19 augusti 1996.